

OPETUS-
MINISTERIÖ

Dnro 15/600/2005, 891/39/2005 TM

10.5.2005

Jakelussa mainitut

Asia: HALLITUKSEN TYÖLLISYYDEN POLITIIKKAOHJELMAN TOIMEENPANO:
NUORTEN KOULUTUS- JA YHTEISKUNTATAKUU SEKÄ
TYÖPAJATOIMINNAN VAKINAISTAMINEN

Arvoisa vastaanottaja

Hallitusohjelman mukaisesti opetusministeriö ja työministeriö ovat käynnistäneet toimet nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi. Tavoitteena on hallinnonalojen välisen yhteistyön avulla edistää nuorten sijoittumista peruskoulun jälkeiseen koulutukseen ja sen jälkeen työmarkkinoille tai jatko-opintoihin. Yhteistyöllä toteutettavilla toimenpiteillä voidaan turvata osaavan työvoiman saatavuutta myös tulevaisuudessa.

Kirjeen liitteenä olevassa muistiossa kerrotaan hallituksen työllisyyden politiikkaohjelmaan sisältyvistä toimista koulutus- ja yhteiskuntatakuun sekä työpajatoiminnan vakinaistamisen osalta.

Opetusministeriö ja työministeriö kannustavat paikallisia ja alueellisia toimijoita toteuttamaan tai edelleen kehittämään jo toimivaa yli sektori- ja kuntarajojen tapahtuvaa yhteistyötä nuorten parhaaksi. Moniammatillinen yhteistyö luo uutta, yhteiskunnallisesti merkittävää osaamista eri toimialoille. Toimimalla yhteistyössä tuemme nuorten osallisuuden ja osaamisen kehittämistä, kouluttautumista ja työllistymistä sekä aktiivista jäsenyyttä yhteiskunnassa.

Asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi teemme osaltamme keskushallinnossa tiivistä yhteistyötä koulutus-, työllisyys- ja nuorisopoliittisten toimenpiteiden eteenpäin viemiseksi.

Tuula Haatainen
opetusministeri

Tarja Filatov
työministeri

Tanja Karpela
kulttuuriministeri

LIITE:- muistio

JAKELU:

- Suomen Kuntaliitto
- Kunnat: opetus-, nuoriso- ja sosiaalitoimet
- Työpajat
- TE -keskukset
- Työvoimatoimistot
- Työvoiman palvelukeskukset ja yhteispalvelupisteet
- Peruskoulut
- Ammatilliset toisen asteen oppilaitokset
- Työministeriö
- Opetusministeriö
- Opetushallitus

NUORTEN KOULUTUS- JA YHTEISKUNTATAKUUN TOTEUTTAMIEN SEKÄ TYÖPAJATOIMINNAN VAKINAISTAMINEN

Nuorten yhteiskuntatakuun ja koulutustakuun toteuttamisessa on siirrytty toimeenpanovaiheeseen. Tehtyjen linjausten ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen ja tulosten saavuttaminen edellyttävät yhteistyön tiivistämistä ja vastuunjaosta sopimista paikallisesti ja seudullisesti mm. työhallinnon, koulutoimen, oppilaitosten ja nuorten työpajatoiminnasta vastaavien kesken.

Nuoria koskevat työllisyysohjelman tavoitteet, hankkeet ja vastuunjako

Työllisyysohjelman tavoitteena on nuorten

- ammatillisen osaamisen ja työelämävalmiuksien kehittäminen
- koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen
- työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen sekä
- syrjäytymisvaaraan liittyvien tekijöiden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen syrjäytymiskehitykseen

Opetusviranomaisten päävastuulla on

- koulutustakuun toteuttaminen ja
- oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittäminen

Opetus- ja työvoimaviranomaiset toteuttavat yhdessä

- toimenpiteet nuorten tukemiseksi koulutuksen ja työelämän tai jatko-opintojen nivelvaiheissa

Työvoimaviranomaisten päävastuulla on

- nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpano

Seuraavassa esitellään em. toimenpiteet, toimeenpanon vastuunjako ja yhteistyösuositukset.

1. Nuorten koulutustakuun toteuttaminen

Hallituksen nuorten koulutustakuun¹ tavoitteena on, että vuonna 2008 vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa.

Koulutustakuu toteutetaan seuraavin toimenpitein:

Opetushallituksen koordinoiman, vuosina 2003–2007 toteutettavan, oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen² tavoitteena on oppilaitosten ohjauspalveluiden kehittäminen, verkostoitumisen edistäminen, henkilöstön täydennyskoulutuksen tukeminen ja ohjaustoiminnan arvioinnin kehittäminen. Painopisteenä hankkeessa on erityisesti peruskoulun yläluokkien ohjauksen kehittäminen. Kehittämisessä on mukana lähes 50 seudullista hanketta.

¹ <http://www.minedu.fi/opm/koulutus/asiakirjat/kehittamissuunnitelma041203.pdf>, s. 20-23

² <http://www.oph.fi/Kehittamishankkeet/Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishanke>

Peruskoulusta toiselle asteelle siirtymistä tuetaan oppilaan- ja opinto-ohjauksen lisäksi kehittämällä perusopetuksen lisäopetusta sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavaa ja ohjaavaa koulutusta. Perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusta kehitetään siten, että sitä voidaan toteuttaa myös ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskoulusta ammatilliseen koulutukseen siirtymistä edistetään myös kehittämällä ammatilliseen koulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, josta on mahdollista joustavasti siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen. Koulutus suunnataan erityisesti sellaisille peruskoulun päättävälle nuorille, joilla ei vielä ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai koulutusalaan koskevaan päätöksentekoon. Koulutus käynnistetään kokeiluilla vuonna 2006.

Toisen asteen yhteishakujärjestelmää uudistetaan ja siihen liitetään mahdollisuus sähköiseen hakuun. Tavoitteena on, että yhteishaku voidaan toteuttaa uuden järjestelmän mukaisena vuonna 2007.

Koulutuksen järjestäjien ja työvoimaviranomaisten yhteistyön kehittäminen on erityisen tärkeää peruskoulun jälkeistä jatko-opiskelupaikkaa vaille jäävien ja koulutukseen hakeutumattomien seurannassa sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa ja neuvonnassa. Tätä toimintaa tulisi kehittää mm. oppilaitosten ja työvoimaviranomaisten välisessä yhteistyössä, jonka periaatteista ja sisällöstä osapuolten on hyvä sopia esimerkiksi vuosittaisia toimintasuunnitelmia laadittaessa.

Opetusministeriö on lisäksi asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotuksia, joilla varmistettaisiin peruskoulun jälkeiset jatkumahdollisuudet koko ikäluokalle. Työryhmä kartoittaa peruskoulun päättävien oppilaiden vaihtoehtoja eli siirtymistä perusopetuksen lisäopetukseen, ammatilliseen koulutukseen valmistavaan koulutukseen, lukioon ja ammatilliseen koulutukseen sekä nuorten työpajoihin. Lisäksi työryhmän tehtävänä on selvittää oppilaitosten ja työpajojen yhteistyö- ja rahoitusmallit ja moniammatillisen työn rooli haasteellisen oppilaan tukijana. Työryhmän tulee selvittää myös kansanopistojen mahdollisuudet kohderyhmälle soveltuvan koulutuksen ja muun toiminnan toteuttamisessa. Työryhmän ehdotusten määräaika on kesäkuun lopussa 2005. Työryhmä ottaa työssään huomioon mm. koulutus- ja yhteiskuntatakuun toteuttamiseen liittyvät toimet.

2. Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpano

Työministeriön johdolla valmistellun nuorten yhteiskuntatakuun toteutus on alkanut vuoden 2005 alussa kaikissa työvoimatoimistoissa sekä työvoiman palvelukeskuksissa ja yhteispalvelupisteissä. Valtakunnallisten linjausten lisäksi TE-keskusten työvoimaosastot ja työvoimatoimistot ovat valmistelleet alueellisia yhteiskuntatakuun toimeenpanosuunnitelmia. Työministeriö seuraa nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoa ja arvioi palveluiden ja palveluyhteistyön kehittämistarpeet jatkossa.

Nuorten yhteiskuntatakuu koskee julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa määriteltyjä nuoria eli alle 25 -vuotiaita työttömiä työnhakijoita. Yhteiskuntatakuu sisältää palveluprosessin tehostamisen ja lupauksen siitä, että jokaiselle alle 25 -vuotiaalle työttömänä työnhakijana olevalle nuorelle tarjotaan viimeistään työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolme kuukautta hänen tilannettaan edistävä aktiivivaihtoehto. Vuosina 2003 ja 2004 työvoimatoimistoissa on ollut kuukausittain keskimäärin noin 2 000 alle 20 -vuotiaasta ja noin 10 000 20 vuotta täyttänyttä työttöntä nuorta, joiden työttömyys oli kestänyt yhtäjaksoisesti yli kolme kuukautta.

Nuorten yhteiskuntatakuun tavoitteena on alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen kaikin käytettävissä olevin keinoin. Kaikkien nuorille suunnattujen palvelujen tavoitteena on nuorten kestävien urarakaisujen tukeminen, ei ainoastaan nuoren työttömyyden

katkaisu. Palvelut edellyttävät myös nuoren omaa aktiivisuutta ja myötävaikuttamista. Nuorten työvoimapalveluiden ja tukitoimien järjestämisessä noudatetaan julkisin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvää lainsäädäntöä. Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoon ei liity säädösmuutoksia.

Nuorten työvoimapalveluiden tehostaminen ja organisointi

Yhteiskuntatakuun toimeenpanossa kiinnitetään nuorten työvoimapalveluissa ensisijaisesti huomiota työttöminä työnhakijoina oleviin ammattitaidottomiin nuoriin ja heidän palvelujensa tehostamiseen: nuoren tilanteeseen tarttumiseen varhaisessa vaiheessa, palvelutarpeen oikeaan arviointiin, palveluprosessin nopeuttamiseen sekä laajan olemassa olevan palvelu- ja toimenpidevalikoiman (aktiiviohjelmien) hyödyntämiseen.

Lähtökohtana nuorten työvoimapalveluiden tehostamiselle on nuorten työnhakijoiden palvelutarpeen arvioiminen heti työnhaun alkuvaiheessa ja sen pohjalta palveluprosessin käynnistäminen sekä lakisääteisen työnhakusuunnitelman laatiminen määräajassa. Nuorten yhteiskuntatakuun periaatteiden mukaan työvoimatoimisto laatii yhdessä työttömänä työnhakijana olevan nuoren kanssa palvelutarpeen arvioinnin sisältämän työnhakusuunnitelman mahdollisimman pian nuoren ilmoittauduttua työttömäksi työnhakijaksi, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa työnhaun alkamisesta. Työnhakusuunnitelmassa sovitut palvelut ja toimenpiteet perustuvat nuoren palvelutarpeeseen.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan on työvoimatoimiston laadittava asiakkaan kanssa yksilöity työnhakusuunnitelma viimeistään työttömyyden kestänyt yhdenjaksoisesti viisi kuukautta. Yhteiskuntatakuun toimeenpanossa nopeutetaan yksilöidyn työnhakusuunnitelman määräaika: työvoimatoimisto laatii yhdessä alle 25-vuotiaan nuoren kanssa yksilöidyn työnhakusuunnitelman viimeistään työttömyyden kestänyt yhdenjaksoisesti kolme kuukautta. Yksilöidyssä työnhakusuunnitelmassa sovitaan, mitä yhteiskuntatakuuseen kuuluvia palveluja nuorelle tarjotaan.

Yhteiskuntatakuu tarkoittaa sitä, että työttömyyden kestänyt yhdenjaksoisesti kolme kuukautta nuorelle annetaan yksilöidyssä työnhakusuunnitelmassa lupaus, että hänelle tarjotaan jokin seuraavista julkisista työvoimapalveluista: työnhakukoulutus, valmentava tai ammatillinen työvoimakoulutus, työkokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus, starttiraha tai tukityö

Osa nuorten palveluista edellyttää, että löytyy taho, joka on valmis osallistumaan palvelun tuottamiseen (esim. työnantaja, joka on valmis tarjoamaan työharjoittelupaikan). Jos yksilöidyssä työnhakusuunnitelmassa sovittua palvelua ei voida järjestää palvelun tuottajan puuttumisen vuoksi, työvoimatoimisto sopii nuoren kanssa suunnitelman muuttamisesta ja siihen sisällytettävästä uudesta palvelusta. Suunnitelmassa työvoimatoimisto sitoutuu järjestämään tai myötävaikuttamaan palvelun järjestämiseen mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden sisällä suunnitelman allekirjoittamisesta.

TE-keskusten työvoimaosastojen ja työvoimatoimistojen tulee ottaa huomioon nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpano työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimiin varatun määrärahojen käytön suunnittelussa. Työnhakusuunnitelmassa asiakkaan kanssa sovitut palvelut voidaan jättää antamatta vain, jos määrärahoja ei ole käytettävissä. Tällöin työvoimatoimiston tulee pyrkiä järjestämään korvaavia palveluja tai tarjota palvelut heti, kun määrärahat ovat käytettävissä.

Nuorten työvoimapalveluiden järjestäminen

Työvoimapalveluiden tarjoamisessa ja järjestämisessä pyritään siihen, että ammattitaitoiset nuoret työnhakijat, joilla on työvoimatoimiston arvion mukaan edellytykset hakea itsenäisesti työtä ohjataan omatoimiseen työnhakuun. Jos arvioidaan, että henkilöllä ei ole edellytyksiä hakea itsenäisesti työtä, hänet ohjataan käyttämään opastettua ja tuettua työnvälityspalvelua (mm. henkilökohtainen palvelu ja työnhakuvalmennus). Työllistymistä voidaan lisäksi tukea työelämävalmennuksella ja työllistämistuella.

Ammattitaidottomat nuoret ohjataan käyttämään ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluja sekä koulutus- ja ammattitietopalvelua, jossa tavoitteena on auttaa nuorta tekemään ammatilliseen kehittymiseen tähtäävä suunnitelma. Nuoria tuetaan ensisijaisesti omaehtoisen koulutuksen hankkimisessa. Ammattitaidottomia nuoria voidaan ohjata myös työkokeiluun tai työharjoitteluun koulutuksen ja työtehtävien soveltuvuuden selvittämiseksi.

Jos ammattitaitoinen tai ammattitaidoton nuori tarvitsee muita julkisia työvoimapalveluja, nuorten palvelut järjestetään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Jos nuori ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin, työvoimatoimisto pyrkii huolehtimaan yhdessä muiden toimijoiden, erityisesti kunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa siitä, että nuori saa palveluja, jotka parantavat hänen mahdollisuuksiaan myöhemmin osallistua työvoimapalveluihin. Kyseeseen voivat tulla muun muassa sosiaalitoimen järjestämät toimenpiteet työpajalla. Jos nuori kuuluu aktivointiehdon piiriin, kyseeseen voi tulla kuntouttava työtoiminta.

Nuorten työvoimapalveluiden toimivuuden varmistamiseksi työvoimatoimistot nimittävät ammattitaidottomien työttömien nuorten palveluun nuorten neuvojia. Päätoimisia nuorten neuvojia nimitetään toimistoihin, joissa on työnhakijoina paljon ammattitaidottomia työttömiä nuoria. Nuorten palveluiden järjestämisessä hyödynnetään tehokkaasti työvoimatoimiston koko palvelutarjontaa ja palveluyhteistyötä erityisesti työnhakupalveluiden, ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelujen, ammatti- ja koulutustietopalvelun sekä ammatillisen kuntoutuksen osalta. Työvoimatoimistot nimittävät nuorten palveluihin asiantuntijat em. tehtävälueilta.

Toimijoiden välinen yhteistyö nuorten palveluissa

Työvoiman palvelukeskukset/ yhteispalvelupisteet

Moniammatilliseen palveluun perustuvaan työvoiman palvelukeskukseen tai yhteispalvelupisteeseen ohjataan nuoria, joiden työttömyys on pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä, ja jotka julkisten työvoimapalvelujen lisäksi tarvitsevat sosiaalitoimen palveluja. Alueilla, joille ei ole työvoiman yhteispalvelupisteitä/palvelukeskuksia, työvoimatoimiston, kunnan sosiaali- ja terveystoimen sekä nuoriso- ja koulutoimen ja Kelan on hyvä sopia nuorten palveluihin liittyvästä yhteistyöstä.

Työvoimatoimistojen ja oppilaitosten ohjauspalveluyhteistyö

Tärkeänä lähtökohtana nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanossa on nuorten työttömyyden ennaltaehkäisy esimerkiksi tehostamalla oppilaitoksen ja työvoimatoimiston palveluyhteistyötä koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheissa oleville nuorille. Peruskoulun jälkeinen nivelvaihe ja opintojen keskeyttäminen ovat esimerkkejä kriittisistä vaiheista, jolloin palveluyhteistyö on erityisen tarpeellinen nuorten koulutuksesta ja työmarkkinoista syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Työvoimatoimistojen tulee olla aktiivisia ja aloitteellisia yhteistyöverkostojen rakentamisessa ja yhdessä tuotettavien palvelujen kehittämisessä.

Oppilaitoksilla on päävastuu opiskelijoiden ammatinvalinnanohjauksesta ja jatko-opintoihin ohjaamisesta perusopetuksen päättövaiheessa. Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että jokainen nuori hakee jatkokoulutuspaikkaa tai muuten etenee ammatillisella polulla peruskoulun jälkeen koulutustakuun tavoitteen mukaan. Perusopetuksen opinto-ohjauksen seuranta ei kuitenkaan tällä hetkellä ole riittävää varmistamaan, että koulutuksen ulkopuolella oleva nuori hakeutuu ja pääsee jatkokoulutukseen. Toisaalta osa nuorista keskeyttää toisen asteen koulutuksen ilman varmuutta jatko-opinto- tai työpaikasta ja tulee työvoimatoimistoon työttömäksi työnhakijaksi. Nuorten koulupudokkaitten ja koulutuksen keskeyttäneiden tavoittamiseksi ja koulutus- tai työpolulle ohjaamiseksi tarvitaan ohjausyhteistyötä oppilaitosten ja työvoimatoimistojen kesken. Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämistä ja alueellista yhteistyötä toimijoiden kesken tuetaan monilla alueellisilla hankkeilla kuten opinto-ohjauksen kehittämishankkeella. Palveluyhteistyöhön kehittämishankkeet (esimerkiksi jotkut nuorten osallisuushankkeet) voivat tarjota hyvän pohjan verkostoyhteistyön vahvistamiselle.

- Työvoimatoimistojen ja kunnan tai seutukunnan koulutoimen tai oppilaitosten on hyvä laatia ohjausyhteistyön toimintasuunnitelma peruskoulun jälkeisissä nivelvaiheissa tapahtuvan nuorten ohjaus- ja palveluyhteistyön toteuttamiseksi. Yhteistyösuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös lukiovaiheen ohjausyhteistyö. Suunnitelmassa tulisi sopia muun muassa: peruskoulun päättävien nuorten seurannasta, periaatteet nuorten ohjaamisessa työvoimatoimiston palveluihin, tiedon ja tietoaineiston välityksestä, oppilaanohjaajien ja työvoimatoimiston virkailijoiden (ammatinvalintapsykologit, nuorten neuvojat, koulutusneuvojat) yhteistyön sisällöstä.

Ammatillisen koulutuksen ura- ja rekrytointipalveluyhteistyö

Ammatillisissa oppilaitoksissa ura- ja rekrytointipalvelut ovat oppilaitoksissa opiskeleville ja sieltä valmistuville opiskelijoille tarkoitettuja palveluja. Opiskelijoiden valmentautuminen työmarkkinoille ja jatkokoulutukseen on olennainen osa ammatillista koulutusta ja opinto-ohjausta. Ura- ja rekrytointipalveluihin kuuluu urasuunnittelun ohjaus koko opiskelupolun ajalta: opiskelualan valintaan, opiskeluaajan työelämäorientaatioon ja nuorten tulevaisuuden suunnitteluun liittyvä ohjaus, valmistuvien työhönsijoittumisen edistäminen, ohjaus ja seuranta. Oppilaitoksen ura- ja rekrytointipalvelut linkittyvät näin oppilaitoksen ohjausjärjestelmän kokonaisuuteen.

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteissa on voimakkaasti kiinnitetty huomiota työllistäviin näkökohtiin sekä työelämän ja oppilaitosten yhteistyömuotojen tiivistämiseen. Työn ja opiskelun vuorottelu lisääntyy.

Ammatillisten oppilaitosten ura- ja rekrytointipalveluja opiskelijoiden työllistymisen tai jatkokoulutukseen siirtymisen edistämiseksi on kehitetty mm. ESR-projekteissa³, joissa kehitetään ura- ja rekrytointipalveluja valtakunnallisesti.

Työvoimatoimistojen ja ammatillisten oppilaitosten ura- ja rekrytointipalveluyhteistyöllä tuetaan koulutuksesta valmistuvien nuorten sijoittumista työhön tai jatko-opintoihin ja ennaltaehkäistään työttömyyttä. Ura- ja rekrytointipalveluja ja siihen liittyvää yhteistyötä oppilaitosten ja työvoimatoimistojen kesken on kehitetty 1990-luvun puolivälistä alkaen. Oppilaitoksilla on päävastuu ura- ja rekrytointipalvelujen järjestämisestä eikä vastuunjakoon ole tulossa muutoksia.

Työministeriö on nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoa koskevassa TE -keskusten työvoimaosastoille ja työvoimatoimistoille osoitetussa kirjeessään helmikuussa 2005 antanut suuntaviivat työvoimatoimistojen osallistumiselle toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ura- ja rekrytointipalveluihin.

³ <http://www.oph.fi/amatillinenesr/>

Tavoitteena on, että työvoimatoimistot tukevat oppilaitosten toimintaa tehostamalla palvelujaan oppilaitoksista valmistuville, vahvistamalla aktiivisesti yhteistyöverkostoja ja suunnittelemalla tuotettavia palveluja ja toimenpiteitä yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Työvoimatoimistot keskittyvät ura- ja rekrytointipalveluyhteistyössään erityisesti toisen asteen ammatillisista oppilaitoksista valmistuviin toteuttaen mm. seuraavat toimenpiteet:

- Työvoimatoimistot ja ammatillisten oppilaitosten ura- ja rekrytointipalveluista vastaavat laativat alueellisen tai paikallisen ohjauspalveluyhteistyön vuosisuunnitelman, jossa osapuolet sopivat palveluyhteistyön periaatteista, palveluista, toimenpiteistä, vastuunjaosta ja aikatauluista.
- Työvoimatoimistot nimeävät toimintaa varten yhdyshenkilöt ja tarjoavat oppilaitoksista valmistuville työvoimatoimistojen peruspalveluja, joita ovat työnvälitys, aktiiviohjelmat työttömille, koulutus- ja ammatitietopalvelu jatko-opintoja suunnitteleville, ammatillinen kuntoutus, kansainväliset palvelut ja ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelu.
- Työvoimatoimistot sopivat oppilaitosten kanssa mahdollisen tietoaineiston välittämisestä opiskelijoiden käyttöön sekä opiskelijoiden informoimisesta alueen työmarkkinoista, työpaikoista, jatkokoulutuksesta, työnhaun keinoista ja työvoimatoimiston palveluista. Työnantajatrefeihin ym. kampanjoihin kutsutaan alan oppilaitoksista valmistuvat Jotta työvoimatoimisto pystyy ennakoimaan palvelukysyntää, suositellaan että oppilaitokset tiedottavat toimistolle valmistuvien määristä, ammattialoittain ja valmistumisajankohdista.
- Työvoimatoimistot, TE –keskusten työvoimaosastot ja työministeriö arvioivat omalta osaltaan ura- ja rekrytointipalveluyhteistyön toimivuutta ja kehittämistarpeita osana nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoa.

3. Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen

Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoon liittyy läheisesti myös nuorten työpajatoiminta, jota toteutetaan yli 200 kunnassa. Työpajatoiminnan ylläpitäjistä 80-85 % on kuntia ja loput ovat säätiöitä tai yhdistyksiä, joissa kunnat voivat olla yhtenä taustatahona. Vuosittain työpajatoimintaan osallistuu 8 000 alle 29-vuotiasta nuorta ja 1 500-2 000 yli 29-vuotiasta. Työpajatoiminta on paikallisista tarpeista nousevaa asiakaslähtöistä toimintaa, joka tarjoaa sekä yksilöllistä että yhteisöllistä tukea työpaja-asiakkaalle. Nuorten työpajoihin tullaan joko työvoimatoimiston tai kunnan ohjaamina (sosiaalitoimi, peruskoulu, muut oppilaitokset, nuorisotoimi).⁴

Työpajatoiminnan rahoitusmalli mahdollistaa työpajan toiminnan vakinaistamisen. Osan työpajan rahoituspohjasta muodostaa valtionavustuksena myönnettävä valtion tuki. Työpajat voivat hankkia rahoitusta myös myytävien palveluiden avulla.

Rahoitus koostuu seuraavista tulolähteistä:

- työpajatoiminnan ylläpitäjän osuus
- työpajatoiminnan myytävät palvelut
- työpajatoiminnan työn myyntitulot
- nuorten työpajatoiminnan tulosperusteinen valtionapu sekä
- muut avoimesti haettava projektirahoitus

⁴ "Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen" -raportti on saatavissa osoitteessa <http://www.minedu.fi/julkaisut/nuoriso/2004/tr37/tr37.pdf>.

Rahoitusmalli edellyttää, että työpajatoiminnan ylläpitäjä tekee varsinaisen vakinaistamispäätöksen ja valtio osallistuu kustannuksiin. Toiminnan järjestämiseen ei ole lainsäädäntöön perustuvaa velvoitetta. Toiminnasta tehdyt kustannus- ja vaikuttavuusanalyysit osoittavat, että työpajatoiminta on kunnalle taloudellisesti kannattavaa, koska sillä voidaan vähentää nuorten syrjäytymistä. Nuorelle palvelu tarjoaa mm. eväitä arjen hallintaan, aktiivisen vertaisryhmän ja tukea koulutukseen hakeutumiseen sekä työllistymiseen. Työpajatoiminta on joustava mahdollisuus täydentää kodin, koulun ja työelämän antamaa tukea nuorten kasvuille ja sosiaalistumiselle.

Nuorten työpajatoiminnalta edellytetään laadukasta ja tuloksellista palvelua. Työpaja tuottaa palveluita eri hallintosektoreiden tarpeisiin, joten on suositeltavaa perustaa paikallisesti tai alueellisesti toimiva ohjausryhmä, joka koostuu toiminnassa mukana olevien sektoreiden asiantuntijoista. Parhaimmillaan nuorten työpajatoiminnassa yhteistyötä tekevät nuoriso-, työ-, sosiaali- ja opetustoimien hallinnonalat.

Nuorten työllistymisen edistämässä, koulutukseen ohjaamisessa, vaihtoehtoisen opetuksen tarjoamisessa ja arjenhallinnan tukemisessa on työpajatoiminta osoittautunut tulokselliseksi vaihtoehtoiseksi toimintamalliksi. Rahoitusjärjestelmän vakiintuminen tarjoaa edellytykset kehittää työpajatoiminnan sisältöä.

Alue- ja paikallistasolla avainasia on sektoreiden väliseen yhteistyöhön panostaminen toiminnan suunnittelussa ja nuorten palveluyhteistyön järjestämisessä.

Lisätietoja hallituksen työllisyyden politiikkaohjelmasta ja sen hankkeista on valtioneuvoston sivuilla www.valtioneuvosto.fi ja työministeriön sivuilla www.mol.fi